

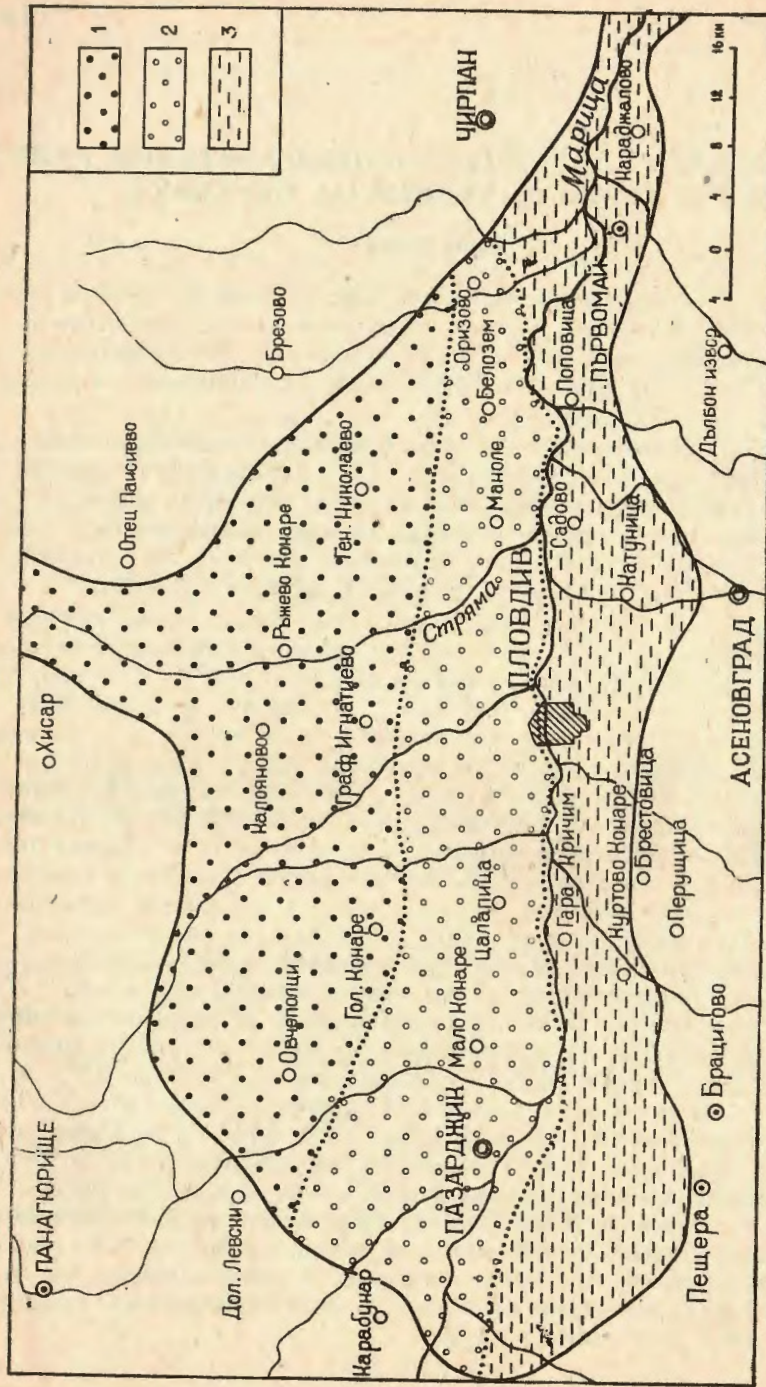
ПЛОВДИВСКИЯТ ЗЕЛЕНЧУКОПРОИЗВОДИТЕЛЕН РАЙОН И НЕГОВОТО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СТРАНАТА

Велю Велев

Една от важните проблеми на селското стопанство у нас е ускореното развитие на зеленчукопроизводството. Това се подчерта и от Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество в областта на селското стопанство при Съвета за икономическа взаимопомощ.

Зеленчукопроизводството е стар поминък и неговото начало е поставено още преди Освобождението от лясковските градинари в района на гр. Горна Оряховица. Впоследствие като пръв район в страната — с най-голямо производство, се наложи Пловдивският зеленчукопроизводителен район: Това се дължи както на благоприятните природни условия, така и на важни икономически причини.

Пловдивският зеленчукопроизводителен район заема западната част от низината на р. Марица — Пазарджишко-Пловдивското поле, като на изток в Първомайско стига до в. Хисар при с. Сталево. От запад, север и североизток районът е ограничен от склоновете на Средна гора и Чирпанските възвишения, а от юг — от полите на Родопите. В неговите граници са включени изцяло равнинните земи от Пазарджишки и Пловдивски окръг (с Пловдивска градска община) и съвсем малки части от Старозагорски и Хасковски окръг. Почвите тук са предимно алувиално-ливадни и се отличават с голямо плодородие. Значителна част от площта на района е заета и от канелени горски и ливадно-канелени почви, както и от мощни черноземи-смолници. При напояване те също се използват за отглеждане на зеленчуци. За развитието на зеленчукопроизводството благоприятствуват и климатичните условия в Маришката низина, която има с 1—1,5° по-висока средна годишна температура от Дунавската равнина. Средната температура на най-студения месец — януари (за периода 1916—1943 г.), е винаги над 0° (в Пазарджик и Пловдив 0,3°), а на повърхността на почвата (за Садово) тя се повишава на 1,4° (на 20 см 2,2°). Средната дата на последния мраз (1930—1949 г.) за Пазарджик и Пловдив е съответно 9 и 7 април, а на първия мраз — 27 и 29 октомври. Тези условия се отразяват благоприятно за масовото производство на по-ран зеленчук и особено при широко застъпеното парниково производство. Голямо преимущество за района е и прилаганото още от миналото изкуствено напояване, което сега е разпространено почти в целия район и осигурява напояването не само на зеленчуковите градини, а и на другите застъпени култури.

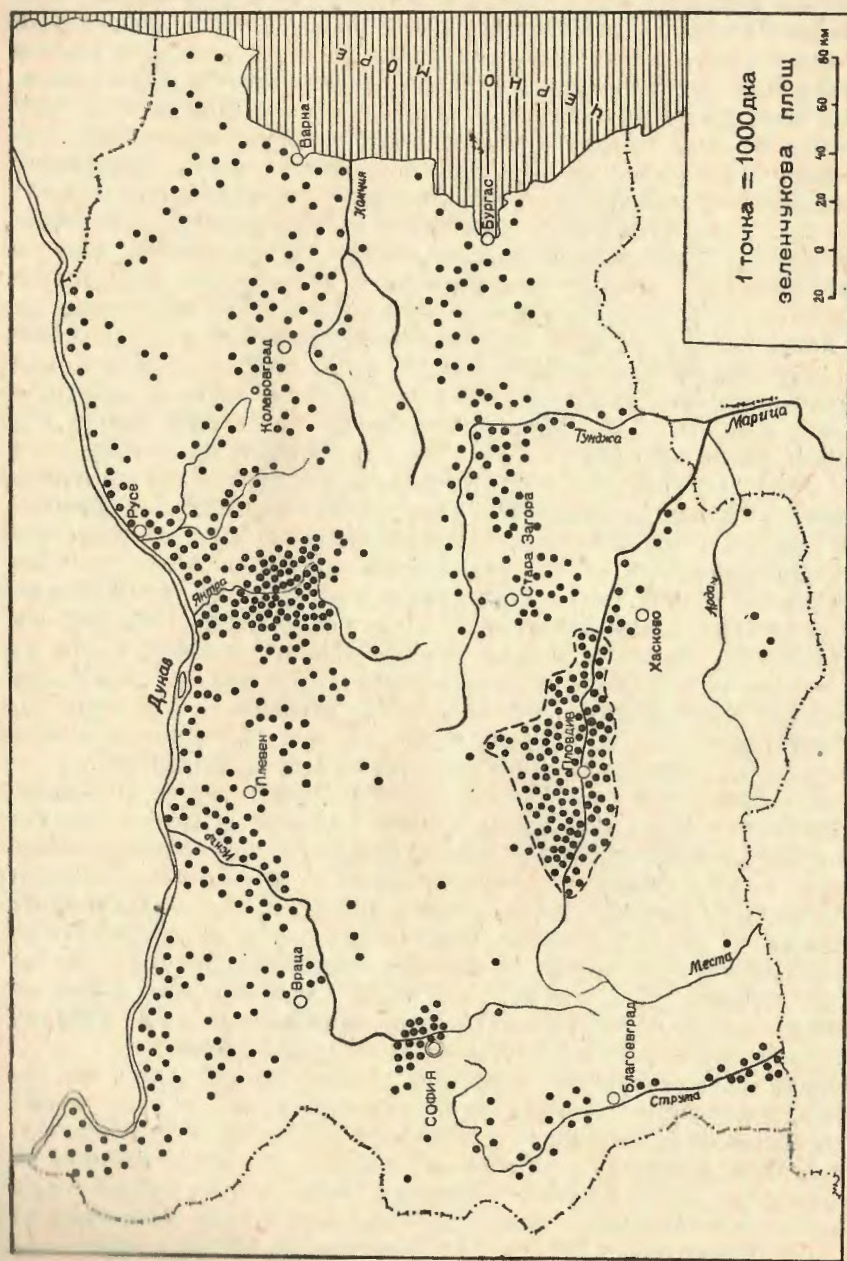

Фиг. 1. Пловдивският зеленчукопроизводителен район и разпределение на главните селскостопански отрасли в него
 1 — зърнени култури, технически култури, зеленчуци; 2 — зеленчуци, овощни градини, оряз, коноци; 3 — зеленчуци, овощни градини, лозя, технически култури

Разпространението на зеленчуците в района не е равномерно. Тук са се оформили три главни селскостопански пояса, в които зеленчуците заемат много важно място. В най-северния пояс са застъпени повече технически и зърнени култури, но важно място заемат и зеленчуците. Средният пояс на юг достига до р. Марица, като в западната си част се простира и южно от нея. Тук първо място заемат зеленчуците, но голямо разпространение имат и овощните градини, лозята, оризищата, а в Пазарджишко и конопът. В южния пояс разпределянето на културите е различно. В западната му и южна част преобладават техническите култури (главно тютюнът) и зеленчуците, в средната му част — овощните градини, лозята и зеленчуците, а в източната — зеленчуците. Най-голямо зеленчуково производство обаче се добива в средната част на пояса — от Куртово Конаре до Поповица. Общо в целия Пловдивски зеленчукопроизводителен район през 1957 г. е имало над 115 000 дка градини, от които 34 660 дка са били заети с домати, а 32 530 дка с пипер. Тази зеленчукова площ съставлява около 8% от обработваемата земя на района (общо за страната този процент е 1,5). В някои части на района са се оформили и отделни зеленчукови микрорайони, където зеленчуковата площ заема около 20% от обработваемата земя, а паричните доходи съставляват до 80% от растениевъдното производство. Сега в Пловдивския район се отглеждат предимно домати и пипер, чиято площ съставлява към 80% от площта на всички зеленчуци. Зеленчуковата площ в района заема 15% от тази в цялата страна. Въпреки това той дава 41% от производството на домати — около 150 хил. т (за страната — 370 хил. т) и 25% от производството на пипер — 44 хил. т (за страната — 180 хил. т). Сравнително по-малко е производството на лук (2,9 млн. кг), зеле (16,5 млн. кг), зелен фасул (3,6 млн. кг) и други зеленчуци.

Производството е ранно — парниково, средно ранно и късно. Оранжерийното производство е още слабо застъпено. Докато по-рано зеленчуковото семеизпроизводство бе застъпено главно в Горнооряховско, сега то се утвърждава и в Пловдивския зеленчукопроизводителен район. Поради добрите природни условия, големият опит на градинарите и доходността на този отрасъл все повече расте и заинтересоваността на производителите-кооператори да получат по-големи добиви. Докато средно за страната (за периода 1953—1956 г.) годишният добив на домати от декар е бил 2535 кг, в Пловдивски район той е над 3200 кг, а на отделни места са получени и по 24 000 кг от декар.

Поради сравнително по-ранното и голямо производство на зеленчуци Пловдивският зеленчукопроизводителен район е на първо място по износ на зеленчуци в чужбина и София. Ранното производство на домати в района е предимно за износ, а средно ранното — за задоволяване консумативните нужди на страната и за преработка в консервено-вакуумните предприятия. Общо износът на зеленчуци от района за чужбина през 1957 и 1958 г. възлиза на 66 000 т, което съставлява 62% от целия износ на страната (106 246 т) и 72% от всички

Фиг. 2. Разпределение на зеленчуците в България. Вижда се съотношението на зеленчуковите площи от Пловдивския зеленчукопроизводителен район към тези от страната

изнесени зеленчуци (по жп. транспорт) от района. Най-големи количества се изнасят през Драгоман (35 671 т), Русе (24 237 т) и Видин (6094 т). Измежду изнесените зеленчуци първо място заемат доматите — 76% от общия износ на зеленчуци от района.

Най-много зеленчуци от Пловдивския зеленчукопроизводителен район се изнасят за София (1958 г. — 13 747 т) за задоволяване консумативните нужди на града. Този внос съставлява около 30% от вноса на всички зеленчуци по жп. транспорт, изпращани от различни части на страната до София. На второ място по внос на зеленчуци от Пловдивски район е Димитрово — към 25% от внесените в него зеленчуци. Значителни количества зеленчуци от района се изпращат още за Варна, Бургас, Толбухин, Разград, Радомир, Враца, Попово, Михайловградско и в непроизводителните планински и полупланински райони — Велинградско, Разложко, Ст.-Димитровско, Родопския минен басейн (Кърджали) и др.

През 1958 г. зеленчуци са изнесени за градове, които по-лесно биха могли да си набавят такива от своите производителни райони — Мездра, Хасково, Елхово, Свиленград, Левскиград. Ясно е, че макар и малко, но все още се допускат нерационални превози, които трябва да се премахнат. Кръстосани превози например се получават със София — 51 т, Русе — 44 т, Г. Оряховица — 47 т, Н. пазар — 35 т и пр. Наблюдават се и някои вътрешни кръстосани превози, като не всички от тях изглеждат рационални.

Освен това от Пловдивския зеленчукопроизводителен район се изнасят значителни количества зеленчуци (за които няма точни данни) в в по-близките непроизводителни райони чрез автомобилния транспорт — Родопската област, Средногорието и в някои други места.

От района се доставят зеленчуци за преработка в местните консервни предприятия: ДКК „Първи май“ — Пловдив, ДКК „Витамин“ — гара Кричим, ДКК „Марица“ — Пазарджик, ДИП „Бригада“ — Асеновград, ДИП „Партизанин“ — Първомай, и отчасти ДИП „Левски“ — Левскиград. Въпреки че тези предприятия получават зеленчуци за преработка и от други райони, огромната част от необходимите за тях суровини те набират от непосредствените си райони. Така напр. ДКК „Първи Май“ — Пловдив, получава от района (Пловдивско) 42 000 т зеленчуци, от които 28 000 т домати, а от други райони (Софийски, Търновски, Хасковски, Русенски, Бургаски и Благоевградски окръг) само 8000 т (в това число 2000 т домати). ДКК „Марица“ — Пазарджик, получава почти изцяло зеленчуците си за преработка от своя непосредствен район (Пазарджишко) — около 32 000 т (в т. ч. домати 26 000 т), а само една малка част (към 700 т лук) от Търновски окръг. ДИП „Бригада“ — Асеновград, преработва над 17 000 т зеленчуци (в т. ч. 11 000 т домати), доставяни изцяло от непосредствения си район близо до Асеновград. ДИП „Партизанин“ — Първомай, преработва 22 600 т зеленчуци (в т. ч. 12 500 т домати), доставяни почти изцяло от най-близките зеленчукопроизво-

ПЛОВДИВСКИЙ ОВОЩЕВОДЧЕСКИЙ РАЙОН И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ СТРАНЫ

Велю Велев

РЕЗЮМЕ

Пловдивский овощеводческий район занимает часть низменности в равнине реки Марицы — Пазарджикский район — Пловдивский район. В нем оформились три главных сельскохозяйственных пояса, в которых овощи занимают очень важное место (см. схему). В 1957 г. в районе имелось 115 000 дка огородов, что составляет 8% обрабатываемой земли, а в отдельных микрорайонах и до 20% (для всей страны — 1,5%). Несмотря на то, что площадь, используемая в указанном районе для овощеводства, составляет 15% всей площади огородов в стране, она дает 41% всего производства помидоров и 25% производства стручкового перца. Район этот стоит на первом месте по экспорту за границу: дает 62% всего экспорта овощей из Болгарии. При этом первое место в общем вывозе овощей из района занимают помидоры — 76%. Наибольшее количество овощей, потребляемых в самой стране, вывозится в Софию — около 30% внесенных в этот город овощей. На втором месте стоит Димитрово — около 25% внесенных в него овощей. Значительное количество овощей вывозится еще в более значительные промышленные центры, в некоторые близкие и отдаленные полугорные районы и для переработки в местных консервных предприятиях.

DAS GEMÜSEBAUGEBIET VON PLOWDIW UND SEINE BEDEUTUNG FÜR BULGARIEN

Welü Welew

ZUSAMMENFASSUNG

Das Gemüsebaugebiet von Plowdiw nimmt den westlichen Teil der Oberthrazischen Tiefebene ein. Dort haben sich drei landwirtschaftliche Gürtel gebildet, in welchen der Gemüsebau sehr stark entwickelt ist (s. Skizze). Im Jahre 1957 gab es in dem Gebiet ca. 11 500 ha Gemüsegärten, die 8% der dort bebauten Fläche darstellten, in einzelnen Mikrorayons — sogar bis 20%. Für ganz Bulgarien ist der durchschnittliche Prozentsatz der Gemüsegartenfläche 1,5%. Die hier mit Gemüse bebaute Fläche stellt ca. 15% der für das Land entsprechenden Fläche, doch ist hier die Produktion pro ha viel höher. So werden hier 41% der Tomaten- und 25% der Paprikaproduktion gewonnen. Auch in der Ausfuhr nach dem Auslande ist das in Frage kommende Gebiet mit ca. 62% des Exportes von Gemüse bei weitem an der ersten Stelle. Im Lande selbst sind Sofia mit 30% und Dimitrowo mit 25% allen voran. Bedeutende Gemüsemengen werden nach den zahlreichen Konservenfabriken, wie auch nach den Gebirgs- und Halgebirgsgebieten versandt.